

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

50 год Кастрычніка НАСУСТРАЧ ВАЛІКАЙ ДАШЕ

ЛЕТАПІС СЛАЎНЫХ СПРАЎ

«Наша вясна за 50 год Савецкай улады» — такі альбом-летапіс падрыхтавала Сяніцкая сельская бібліятэка Мінскага раёна. У альбоме шмат фатаздымак Герояў Сацыялістычнай Працы, удзельнікаў кастрынічных паездак і першых арганізатараў налгаса. Сабраны матэрыялы пра значных землякоў, якія жылі і працавалі ў розных кутках краіны, пра загінуўшых ваінаў і партызан.

«ІВЯНЕЦ, МУЗЕЙ Ф. Э. ДЗЯРЖЫНСКАГА»

Па такому адрасу амаль штодзённая паштоўка прасіцца пісьмы. Нядаўна ў музей даўслаў свае ўспаміны пра Фелікса Эдмундавіча былы чэкіст у Харкава А. Лотаў. Цікавыя матэрыялы атрыманы ад былога «Івянца» Маскоўскага ВМК В. Сідаравой, якая зараз жыве ў Маскве. Хвалююча напісаны

ПАДРЫХТАВАЎ АРХІЎ

У супрацьпачыненні Дзяржаўнага архіва Мінскай вобласці падрыхтавалі і здадлі ў друк плакат «Мінск у баявым 1917 годзе». Плакат расказаў пра першы крок Савецкай улады ў сталіцы нашай рэспублікі.

З узнагародаў, таварышы!

- За шматгадовую плённую работу ў кніжным гандлі і асветніцтве паслужыў прапаганда і распаўсюджванню кнігі Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР Указам ад 21 лютага г. г. ўзнагародзіў выдатную групу работнікаў кніжнага гандлю, у тым ліку:
ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАГА Чырвоная Сцяга Сафонаву Леаніду Уладзіміравічу — загадчыку аддзела цэнтральнай кніжнага магазіна Шклоўскага раённага саюза, Магілёўскага вобласці.
Ячкоскую Мацінцу Рыгораўну — загадчыку кніжнага магазіна № 4 Гродзенскай абласной канторы кніжнага гандлю.
ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ» Карлаву Софію Вікенціеву — старшую прадуцшыцу кніжнага магазіна «Дружба» Мінскай абласной канторы кніжнага гандлю.
МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУ ДОБЛЕСЦЬ» Буланаву Яўгенію Аляксееву — загадчыцу кніжнага магазіна № 6 г. Баранавічы, Брэсцкага вобласці.
Шымановіч Алену Аляксандраўну — старша інспектара аддзела кнігі Белкасаюза, г. Мінск.
МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУ АДНАКАУ» Жоглу Антаніну Арсеніеву — старшую прадуцшыцу Мазырскага кніжнага магазіна № 12 Гомельскай абласной канторы кніжнага гандлю.
Лосеву Вольгу Міхайлаўну — дырэктара кніжнага магазіна Пастаўскага раённага саюза, Віцебскага вобласці.
Уладышаву Калерыю Герасімаўну — загадчыцу аддзела, прадуцшыцу магазіна «Ваяцкая кніга», г. Мінск.
БРЭСЦКАЯ ВОБЛАСЦЬ
ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАГА Чырвоная Сцяга Пракпаповіч Надзею Панцялеўну — загадчыцу Аляксееўскага сельскага клуба, Ярагінскага раён.
ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ» Агеліч Лідзію Васільеву — загадчыцу Любінскай сельскай бібліятэкі, Івацкінскага раён.
Шаўчуку Мікалая Панцялеўнавіча — начальніка абласнога ўпраўлення культуры.
МЕДАЛЕМ «ЗА ПРАЦОУНУ ДОБЛЕСЦЬ» Аляксандрава Анатоля Патрыіча — дырэктара Целянскага Дома культуры, Івацкінскага раён.
Кубанова Сяргей Фёдаравіч — загадчыка Кіраўскага сельскага раённага аддзела культуры.
Ляпакіну Надзею Васільеву — загадчыцу Мотальскай сельскай бібліятэкі, Івацкінскага раён.
ВІЦЕБСКАЯ ВОБЛАСЦЬ
ОРДЭНАМ ПРАЦОУНАГА Чырвоная Сцяга Гарнімовіч Марыню Міхайлаўну — загадчыцу Тельчэнскай раённай бібліятэкі.
Лебедзева Канстанціна Ігнатэвіча — дырэктара Палаца культуры Віцебскага драмаапрацоўчага камбіната.
ОРДЭНАМ «ЗНАК ПШАНЫ» Карыпелаву Галіну Іонаўну — на-

У ДАПАМОГУ ЛЕКТАРУ

Да юбілею Савецкай улады рэспубліканскія таварышкі «Веды» рыхтуе да выдання шэраг брашураў у дапамогу лектару. «Развіццё навуцы ў Беларусі за гады Савецкай улады» — так будзе называцца брашура ўспраўдвана Акадэміі навуц БССР. К. Лукашэвіч выдзіе тэматкаю з друку брашура «Вялікая Кастрыніцкая рэвалюцыя ў Беларусі». Яе аўтар — навуковы супрацоўнік АН БССР Н. Галечныч. Цыкл брашураў пазнаёміць з развіццём культуры, прамысловасці, сельскай гаспадаркі ў нашай рэспубліцы за 50 год Савецкай улады. Выдаюцца таксама матэрыялы аб культурным і гаспадарчым будаўніцтве ў некалькіх абласцях Беларусі.

У САДРУЖНАСЦІ З ПАЛІГРАФІСТАМІ

...Паштоўкі зроблены на картоне. Ёны прыдатныя афарбоўкі, розныя малюнак. На адной малюнак вышпісаны лічбы «1917—1967». На іншых — многія памятных мясцінаў нашай сталіцы. Дырэктар Мінскай фабрыкі мастацкага галантарэі В. Давыдаскі расказаў нам аб выданні «Літаратуры і мастацтва» — Паштоўкі вышпісаны ў садружнасці з паліграфічным камбінатам імя Януба Коласа. Яны прысяжачацца выдавацца чаму юбілею Савецкай улады і 900-годдзю Мінска.

Усе жыццё Антона Паўлавіча Раўскага прайшло на Палесці. Тут ён удзельнічаў ва ўстанавленні Савецкай улады, працаваў сакратаром камітэта беднаты, сакратаром сельскага Савета, старшынёй райвыканкома. Стары камуніст, персанальны пэнісіонер, Антон Паўлавіч часта сустракаецца з моладдзю, расказвае ён пра былыя паходы, пра мужных людзей, што, не шнадуічы жыццё, біліся за Савецкую Уладу. Адыу з такіх сустрач у клубе «Будаўнік» тэатра «Мазырсельбуд» і заапіс фотакарэспандэнта БЕЛТА І. Змітровіч.

ПА ПРАЕКТАХ АРХІТЭКТАРАЎ

Сяла працоўна-Гомельскага суперфасфатнага заводу атрымаў сучасны падарунк — Палац культуры. Адынт у працэсе, распрацаваны ў Мінску, не быў запланаваны плаваальны басейн. Папраўка была ўнесена на месцы галоўным інжынерам праекта М. Федаруком архітэктарам Ш. Хільчыным.

Год выдання 35-ы № 16 (1275) 24 лютага 1967 г. ПЯТНІЦА Цана 4 кап.

«ПОЛЫМЯ» РАІЦЦА З ВУЧОНЫМІ

Адыбылася сустрачка супрацоўнікаў часопіса «Полымя» з вучонымі Інстытута гісторыі партыі ЦК КПБ. Гаворка на ёй ішла пра планы старэйшага ў рэспубліцы часопіса ў юбілейным, 50-м годзе Савецкай улады. Вучоныя зрабілі шэраг заўваг па матэрыялах, што змяшчаліся ў «Полымі».

Віктар КАВАЛЕНКА

МЕРА ТАЛЕНТУ — МЕРА ЖЫЦЦЁВАЙ ПРАЎДЫ

ДУМКІ, НАВЕЯНЫЯ АПОВЕСЦЯМІ 1966 ГОДА

З сакавіка адбудзецца сумесны сход секцыі прозы і крытыкі Саюза пісьменнікаў БССР.

На парадку дня — абмеркаванне беларускай прозы 1966 года (творы, апублікаваныя ў перыядычных выданнях).

Арткулы «Мера таленту — мера жыццёвай праўды» Віктара Каваленкі і «Магчымаасці жанру» Дзмітрыя Бугаёва (гл. 3-ю стар.) злучаюць у сабе асноўныя думкі дэкадаў, якія прапаноўвае ўдзельнікам абмеркавання. Зразумела, што гэтыя думкі іх у дыскусійным парадку.

АВРАЧАЧЫ АБ ВІСНІКАХ літаратурнага года, траба, мусіць, сур'ёзна ўлічваць, што новы год у літаратуры не заўсёды ўшчыльняе, дасна «стыкноўваецца» з папярэднім, што ён не заўсёды тастаўляе і паступальна працягвае тыя працэсы і дасягненні, якія ўжо выявілі сябе паўна і ўнушальна. Адым словам, год на год у літаратуры не прыпадае.

1966 год, на маю думку, бяднейшы ў жанры прозы ў параўнанні з папярэднім годам. За выключэннем А. Ставера, ніхто не зрабіў з'яўкі на раман. Некаторыя крытыкі адзначаюць як тэндэнцыю сучаснай літаратуры — адступленне жанру рамана пад націскам аповесці і аповяду. Гэтую ацэнку можна выказаць з двума прычынамі: або літаратура знаходзіцца на падходзе да новага праблем і там і яшчэ не набрала дастаткова шырокіх мастацкіх асэнсаванняў для «раманічнага» абагульнення, або яна займаецца дасягненнем распаўсюджанай ужо адкрытых і пачатых пластоў жыцця, падбараччы, падчысчваючы, калі можна так сказаць, недаробленае і ўпущанае. Для беларускай прозы 1966 года характэрныя тэмы за ўсё другі выпадак, хоць паасобку мы маем цікавыя і даволі значныя творы.

ЗА МІНУЛЫ ГОД толькі ў часопісах «Полымя», «Малодосць», «Неман» надрукавана ні многа ні мала... 22 новыя аповесці. Праўда, некаторыя з іх выглядаюць хутчэй раманамі, а некаторыя можна было б назваць аповяданымі. Але не ў гэтым справа. Жанр пры разладзе кірунку літаратурнага руху — прыкмета малазначная.

Беларуская аповесць 1966 года ахопляе даволі шырокае кола тэм. Вялікая Айчынная вайна і рэжым нямецкай акупацыі, паказаны праз успрыняцце людзей, якія з'яўляюцца бачныя тыя падзеі свая індыўідуальным унутраным праблем («Апошнія і першыя» В. Сачанкі, «На другой зме вайны» Я. Арабей), першыя гады цяжкага і складанага пасляваеннага жыцця ў вёсцы і ў горадзе («Жыты» А. Аспенкі, «Яны длі клятву» І. Грамовіча, «Адын лапач, адын чунь» М. Стральцова), наша сучаснасць з разнастайнымі чалавечымі інтарсамі і імкненнямі («Расце мята пад акном» А. Кулавоўскага, «Вікторыя» А. Адамовіча, «Лора» Р. Сабаленкі).

22 аповесці... На жаль, сярод іх ёсць творы, хоць іх і нямнога, якія пастараюць горшыя прыёмы душына халоднай літаратуры, якая ствараецца быццам не для чытача, а для фармальнага справадзі. Дарэмна шукаць у такіх творах жыццёвую думку і шырае пачуццё. Сёння аўтар напісаў так, а назаву та напісана іншак, але ўсё з тым жа раўнадушшам да сапраўднага дыхання часу.

Вольшасць аповесці ў цэлым — нядрэнны творы, дзе можна знайсці і цікавыя сітуацыі, і больш-менш вытрыманны характары, і імкненне аўтара паглыбіць традыцыйны вобраз. Але няцяжка заўважыць, што ім разам з тым не хапае духоўнага парывання, прагі першаадрэччя і страсці, якая заўсёды ўяў спадарожніцае. Мусіць, гэта самая страшная бядда беларускай прозы мінулага літаратурнага года.

Сапраўды, вядоўная прафесійная не-

падырхтанасць сярод аўтараў, якія прабылі да чытача, ужо даволі рэдка з'ява. У мінулым годзе было не так і шмат выпадкаў, калі, чытаючы аповесць, хацелася закрыць яе на першых старонках. Наадварот, часцей за ўсё ў пачатку твора захапляе сур'ёзнасць творчых намераў пісьменніка, жыясць, рытмічная вытрыманасць фразы, сэнсавая паўнаважнасць слоў. Часам адрэзу становіцца ясна, што гэта з'яўляецца, нават таленавітая рука. Але воле твор дачытаць да канца. Чаму ж такія застанца ад яго ў цэлым неглыбока ўражанне?

Міжрэччя таленавітасць? Таленавітасць і паўрохотнасць? Ці не будзе стучым спалучэнне гэтых узамываючых чынах на сэнсу слоў? Так, відаць, будзе стучым, калі разважым наогул, неканкрэтна. Але ў канкрэтным творы часта можна знайсці гэтыя дзіўнае спалучэнне неаднародных рысаў. З аднаго боку — выразная зольнасць да сапраўднай мастацкай творчасці, з другога — пасіўнае стаўленне да накіраванасці гэтай зольнасці, якое выражаецца перш за ўсё ў неадыні ісці насустрэчу вялікай мастацкай моцы і развіццю значную думку.

Прычым апошняе прыкравіацца першым, першае павіна быць амаль апаўнаважана. Менавіта тады літаратура ўсё больш і больш трымаецца беларускай крытыку, бо яна ўсё больш настойліва патрабуе для сябе «сператыўнай» працы, свабоды выяўлення, прызнання сваёй значнасці і каштоўнасці. Нават некаторыя з тых пісьменнікаў, якія раней свая творчай пазіцыі ямаа садейнічалі барацьбе з беспераблемнасцю, ілюстрацыйнасцю літаратуры, сёння схільныя задавоўвацца прыватнымі, дробязнымі пошукамі, у асноўным у галіне стылю, у галіне формы. Гэтым самым яны адкрываюць шэразі дарогу ў літаратуру з другога, больш зручнага боку: не з чорнага ходу, а праз галоўныя дзверы, на законнай быццам бы падставе. Вядома, таленту не да твару патэмнае красіцца да літаратурнага дому. Ён павінен уваходзіць туды адкрыта, на вачах усіх. І воле аўтар праз парадны ўваход з самазадоўленым выглядам пад камуфляжным плашчом фармальна таленавітасці важна крочыць бяздумнасць, не стыдаючыся пры гэтым мацней стукнуць дзвярцамі.

Магчыма, не варта было б рабіць з усёго гэтага вялікай праблемы, калі б сустракаліся толькі асобныя выпадкі раменіскай эксплуатацыі таленту. На жаль, у беларускай прозе апошніх гадоў ідзе цэлая чарада твораў, не пазабўленых прыкмет літаратурнай зольнасці і прафесійнага вопыту іх аўтараў, але пуставація, а то і зусім безмястоўных.

Вос некалькі тыповых прыкладаў, у нейкай меры абагульненых.

У аповесцях і аповяданых маладога пісьменніка тонка вышпісаныя малюны прыроды. Кідаецца ў вочы пудоўнае веданне гэтай прыроды — веданне, якое зрабіла б гэтаю друмоу вучонаму-натуралісту. Пейзажы вельмі дакладныя па фарбах. Атрымліваючы эстэтычнае задавальненне ад іх, раптам недзе пачынаецца разумець, што паміць самага вялікага мастака наўрад ці зольнае захаванне такую выраўнаванасць дэталі. Загадываецца, што, відаць, аўтар, прылагодзіў вялікае значэнне пейзажу ў сваіх творах, наперад рабіў загаловак з прыроды, я гэта прынята ў выяўленчым мастацтве.

Іто ж, у гэтым няма нічога дрэннага. Пісьменніку не варта грабаваць гэтыя сродкі. Быў бы толькі змест пейзажнага малянона звязаны з агульнай ідэяй твора. Праўда, такая сувязь часам неабавязкова — гэта тады, калі невялікая пейзажная замалеўка выконвае ролю сэнсавога пераходу або ўстаўкі, якая стварае лозію пільны часу. Але такая сувязь амаль заўсёды абавязкова, калі пісьменнік дзе разгортуе пейзажны малюнак. Інакш малюнак ператворыцца ў самацэлы і ён часта ператвараецца ў самацэлы аддзячэнны людзей. Герой блукаюць невяразным, бесцэльным чынам на заднім плане. Можна ладумаць нават, што людзі дзеля таго толькі і ўводзяцца ў твор, каб быць пасуўнымі сведкамі на-

Пры Акадэміі навуц БССР створана галоўная рэдакцыя Беларускай Савецкай Энциклапедыі. Пачыны выпуск асямні ў тамоу павінен быць завершаным у 1974 годзе. У гутарцы з карэспандэнтам БЕЛТА галоўны рэдактар Беларускай Савецкай Энциклапедыі акадэмік АН БССР П. У. Броўка выказаў думкі: У нашым часе выпуск Беларускай Савецкай Энциклапедыі, прынятай партыяй і ўрадам Беларусі, мае вялікае значэнне для культуры і навуцы нашай краіны. На гэтых старонках яна адлюстравіць гістарычнае мінулае народа, постыжы БССР у развіццю навуцы і культуры, сувязі з брацкімі народамі СССР, сацыялістычнымі краінамі і народамі іншых з'яўленых дзяржаў. Чытаць знайдзе ў ёй неабходныя вядоўныя матэрыялы на ваінейных раздзелах навуцы, тэхнікі, культуры. БССР з'яўляецца сістэматызаваным універсальным вядоўным дапаможнікам. Южны з васьмі ле тамоу мяркуюцца выпусціць аб'ёмам у 75 друкаваных аркушаў. Цяпер адной з ваінейных задач галоўнага рэдакцыя Беларускай Савецкай Энциклапедыі перапісваць артыкулы на 45 тысяч тэрмінаў, якія ўвайдуць у гэта капітальнае выданне. Чытаць знайдзе ў ёй неабходныя вядоўныя матэрыялы ў бліжэйшым часе пачне работу. У стварэнні галоўнай рэдакцыі ўдзельнічалі 13 тэматычных і галіновых рэдакцый, на якіх ўсталявацца задача працэдуры матэрыялаў па гісторыі, філасофіі, знаменіцтвах, сельскай гаспадарцы, медыцыне, літаратуры і мастацтве, педагогіцы, міжнародных адносинах і раздзелах іншых галін ведаў. Да стварэння Беларускай Савецкай Энциклапедыі накіравана прыцягнуць шырокае кола вядомых вучоных, спецыялістаў розных галін навуцы і культуры, дасяччю культуры, мастацтва, а таксама работнікаў міністэрстваў, ведамстваў, партыйна-апаратнага апарату, творчых і грамадскіх арганізацый. Антыўны ўдзел у падрыхтоўцы энциклапедыі прымуць навукова-даследчыя і навукова-вядоўныя установы БССР, іншыя навуковыя установы і вузы рэспублікі. Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

Пры стварэнні і выпуску БССР будзе ўлічана вопыт Вялікай савецкай Энциклапедыі, энциклапедыі Украінскай ССР і іншых саюзных энциклапедыяў. Сувязі з беларускай Савецкай Энциклапедыяй мяркуюцца выпусціць да 50-годдзя БССР.

